

Harm Dost: Een grensgeval (1976)

Sieth Delhaas

Weerwoord, 1976

Sinds een jaar zit een 28-jarige Nederlander in een Duitse gevangenis wegens overtreding van de Wet Verdovende Middelen. Niets bijzonders, zul je zeggen, als je weet, dat er rond de 500 Nederlanders om hetzelfde feit in buitenlandse gevangenissen verblijven en ongeveer 2000 man in eigen land. In Duitsland is er echter een bepaalde ontwikkeling aan de gang, die de vereniging van reclasseringsinstellingen in een artikel hierover als 'grijselijk' bestempelt (de vereniging noemt een aantal van 73 alleen al in dat land).

Harm Dost werd op 11 mei van dit jaar veroordeeld tot een gevangenisstraf van drie jaar en negen maanden. Voor Duitse begrippen een lichte straf, voor Nederlandse echter uitermate zwaar. Zeker als men in aanmerking neemt, dat de Duitse justitie eigenlijk helemaal niet had mogen ingrijpen.

Afwachten

Na de arrestatie van Harm Dost op 10 september 1975 bij de grensovergang Kleef is het tamelijk stil gebleven. Zijn ouders verkeerden wekenlang in onzekerheid wat er met hun zoon was gebeurd. Zij wisten niet beter of hij zou die dag een bezoek aan kennissen in Duitsland brengen. Pas enkele maanden daarna werd officieel vrijgegeven dat Harm in voorarrest zat op grond van de aanklacht dat hij in Nederland in het voormalige Release afkickcentrum in Arnhem hasj verkocht zou hebben aan Duitsers. Vermeld werd, dat hij op tien oktober werd gearresteerd.

Zijn ouders en Release-Arnhem zaten echter niet stil. Ettelijke brieven werden geschreven aan het Nederlandse konsultaat, het bureau buitenland van de reklassering, het ministerie van buitenlandse en binnenlandse zaken. Hen werd gevraagd zich met deze zaak bezig te willen houden.

Harm zelf stelde na zijn arrestatie onmiddellijk het Nederlandse consulaat in Bonn op de hoogte. Zijn ervaring: 'Toen de vertegenwoordiger van het consulaat na vier weken kwam wist hij niet waarom het ging, hoewel ik de papieren gestuurd had. Ik was er eentje van de 68 en als ik in het gevang zat, zou ik wel wat gedaan hebben...

Het kostte me de grootste moeite om hem aan de hand van het arrestatiebevel ervan te overtuigen, dat ik in elk geval in Duitsland nooit iets misdaan had'. Later toen Dost van de gevangenis in Wuppertal overgebracht was naar Kleve kreeg hij opnieuw bezoek van het consulaat (intussen was het half februari). Deze bezoeker bleek helemaal niets van de zaak te weten. Toen Harm hem vroeg naar de mogelijkheid om voor uitlevering te zorgen kreeg hij te horen, dat dat de taak was van zijn advocaat...

Intussen wachten de overheidsinstanties het proces af, dat op 29 april 1976 in Kleef begint. Negen getuigen zijn gedagvaard, die van Harm hasj zouden hebben gekocht. Getuigenverklaringen, die, volgens insiders, onder druk werden afgelegd en later werden herroepen.

En dan is er op 11 mei 1976 het 'Urteil von Kleve': drie jaar en negen maanden voor Harm Dost met als motivering van de Duitse rechter: 'Als de Nederlandse justitie niet optreedt dan zal de Duitse justitie dat wel doen'.

Aktiegroep

Had iedereen gehoopt op ingrijpen van de Nederlandse regering? Had men gedacht dat het nooit zover zou komen? Harm had immers binnen de Duitse grenzen geen strafbaar feit gepleegd! Hoe het ook zij, het vonnis was gevelde en er leek weinig hoop op ingrijpen van de Nederlandse overheid. Reden voor de Arnhemse afdelingen van de PvdA, PSP en de PPR, Release-Arnhem, het jongerencentrum Willem I om het aktiekomitee 'Harm Dost moet vrij' op te richten. Voorbijgaand aan de persoon van Harm Dost vindt het komitee het onrechtvaardig, dat de Duitse justitie probeert korrektie toe te passen op de Nederlandse wetgeving, die door middel van democratische meerderheidsbeslissingen tot stand gekomen is. In Nederland zou Harm Dost volgens het aktiekomitee voor dit 'delikt' niet vervolgd zijn. Doel van de aktie: Harm Dost moet vrij en een dergelijk voorval moet in de toekomst voorkomen worden, want dit kunnen wij als Nederlanders niet toelaten.

Wat is er gebeurd?

'Harm Dost heeft' vertelt aktieleider van de Meeburg, provinciaal jeugdgraadleider in Gelderland, 'toen hij de leiding had van het Release-crisiscentrum aan de Utrechtse weg in Arnhem in verschillende gevallen bemiddeld om Duitsers in Amsterdam aan hasj te helpen. Zelf kreeg hij daarvoor een vergoeding van 5 tot 10%, waarvan hij onder andere zijn reiskosten betaalde. Harm gebruikte zelf al enkele jaren soft drugs, had zich met behulp van allerlei boeken in deze zaken nogal verdiept en was voor zichzelf tot de konklusie gekomen, dat het gebruik ervan niet schadelijk was en dat het vooral voor jongeren goed zou zijn als ze bewustzijnsverruimende middelen zouden gebruiken.

Hij heeft in het ontwenningcentrum in Arnhem heel wat jongeren, die daar in een soort commune samenwoonden en die om allerlei redenen hulp zochten in het crisiscentrum, van de hard drugs afgeholpen. Wie ondanks zijn verbod harddrugs gebruikte, vloog er onherroepelijk uit.

Dat hij op deze manier hulp verleende stak hij niet onder stoelen of banken. Hij heeft vaak genoeg mensen van overheidsinstanties die bij deze hulp betrokken waren uitgenodigd en gezegd 'kom maar kijken, wat ik doe' en de politie heeft daar ook meerdere malen een inval gedaan. Tenslotte beweeg je je met de alternatieve hulp steeds op het randje van het toelaatbare.

Maar, tegelijkertijd is gebleken, dat juist vanuit de alternatieve hulp een felle aanzet gegeven wordt om wetten te veranderen, die in de loop der jaren sterk verouderd zijn.

Harm heeft zich helemaal ingeleefd in de subkultuur van drugsgebruikende jongeren. Hij heeft daar jarenlang dingen gedaan die in traditionele hulpverleningsinstellingen niet gepresteerd worden. Iedereen weet, dat je dit werk nauwelijks 8 uur per dag volhoudt. Harm heeft zich

jarenlang 24 uur per dag gegeven. Er waren mensen bij die bedverpleging nodig hadden. Hij nam het op zich.'

Uit een krantenartikel, dat van de Meeburg laat zien blijkt, dat Harm jongeren, die in een Release-centrum in Wuppertal zaten, maar waar de boel door gebrek aan leiding spaak dreigde te lopen, tijdelijk naar Nederland heeft laten komen om hen daar verder te helpen. Hij zorgde er zelfs voor (en daarvoor kreeg hij zelfs de medewerking van de officiële instanties), dat deze Duitsers een financiële uitkering krijgen. Tenslotte is het bekend, dat ontwenning in Duitsland alleen mogelijk is in een psychiatrische inrichting of in een gevangenis. Bepaald geen geschikte omgeving hiervoor en het resultaat is dan ook meestal, dat de toekomst voor deze mensen na een jarenlang verblijf in de gevangenis er hopeloos uitziet.

Handel

Hoe is Harm er toegekomen om te gaan 'handelen' in hasj, reden waarom hij werd gearresteerd?

Van de Meeburg: 'In Duitsland wordt er veel versneden spul verhandeld waarmee erg geknoeid is. Omdat het niet sterk genoeg meer werkt gaan de gebruikers steeds grotere doses nemen. Harm wist dat en zorgde er door zijn bemiddeling voor, dat de Duitsers die bij hem kwamen goede kwaliteit kregen. Of hij het spul alleen verkocht heeft aan Duitsers die de bedoeling hadden er anderen mee te helpen, is mij niet duidelijk geworden. Feit is in ieder geval, dat hij de hasj altijd in Nederland heeft overhandigd en zelf nooit spul mee naar Duitsland heeft genomen omdat hij wist hoe riskant dat was.

Hij had deze handel, waarvoor hij aan de grensovergang werd gearresteerd, ook al sinds een jaar opgegeven, omdat hij eind '74 met enkele vrienden een reis naar Voor-Indië maakte en tijdens zijn verblijf daar heeft de politie een eind aan het afkickcentrum gemaakt.'

Doel aktie

Ondanks de Kamervragen, die er de afgelopen maanden aan de ministers van buitenlandse zaken en justitie zijn gesteld, de demonstraties, die er aan diverse grensovergangen zijn gehouden en politieke bijeenkomsten om de in vrijheidstelling van Harm te versnellen is er nog geen enkel resultaat bereikt. Zelfs Duitse advocaten hebben het opgenomen voor Dost en om intrekking van de aanklacht en vrijlating gevraagd.

Het antwoord van de minister van justitie van Rheinland-Westfalen dat hij voor de televisie hierop gaf was. 'Harm Dost is veroordeeld wegens handel in verdovende middelen in Duitsland, waar hij veel aan verdiend zou hebben'. Deze uitspraak is een pertinente onwaarheid. Intussen heeft zich nog een ander geval voorgedaan, waarmee Duitsland zich mengt in het Nederlandse justitie beleid ten aanzien van drugs. Klaas van Heyst wordt door een Duitser gevraagd hem een bepaalde hoeveelheid drugs te leveren. Klaas begeeft zich naar

de afgesproken plaats in Duitsland en zijn koper ontpopt zich daar als rechercheur en arresteert hem.

‘Dit is regelrechte uitlokking van misdaad’ aldus een verontwaardigde van de Meeburg ‘dit moet strafbaar gesteld worden. En bij mijn weten hebben de Nederlandse autoriteiten aan dit geval ook niets gedaan. Al deze dingen roepen bij ons hevig verzet op. Het gaat ons niet om de persoon Harm Dost, maar om het optreden van de Duitse rechter, die de euvele moed heeft om een oordeel over een Nederlander te vellen met betrekking tot een misdaad die hij in Nederland heeft gepleegd. Wat staat ons te wachten als West Duitsland meent de morele orde in Europa te moeten handhaven? Een land waarvan wij dat het laatste verwachten is Duitsland.’

Uitlevering

De Utrechtse advocaat Dolf Hartkamp van het medies-juridisch komitee politieke gevangenen heeft zich sinds kort voor de zaak ingezet. Hij voert allerlei redenen aan waarom Duitsland het recht niet heeft om vonnis te vellen en wil dat de regering om uitlevering vraagt. Omdat Harm in Duitsland revisie (herziening) van zijn vonnis heeft aangevraagd, grijpt de minister dit als excuus aan en zegt, dat om deze reden uitlevering niet mogelijk is.

Op 21 oktober heeft het gerechtshof in Karlsruhe het verzoek van Harm Dost om herziening van het vonnis afgewezen.

De justitie in Duitsland blijft dus volharden in haar vermeende recht buitenlanders te mogen straffen voor gebruik of handel in drugs buiten de Duitse grenzen.

De vraag om uitwijzing van de Nederlandse regering kon niet uitblijven. Het bezwaar van advocaat Dolf Hartkamp is echter, dat onze regering dit doet op argumenten ontleend aan het Duitse recht.

‘Het optreden van de regering in deze aangelegenheid’ zei hij bij zijn terugkeer uit Karlsruhe, ‘is ontzettend slap en aarzelend. Zij had de Duitse justitie duidelijk moeten maken: dit is ons beleid en wij kunnen het niet gebruiken dat jullie dit doorkruisen. Ook al komt Harm vrij, dan blijft deze kwestie toch aktueel. Komen beide regeringen hierover niet tot overeenstemming, dan zullen ze deze zaak voor het Europese Hof moeten brengen, anders blijft er in Nederland een gevoel van rechtsonzekerheid bestaan’.

